

BÖLÜM 14

MENTAL DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Selda ÖZTÜRK KAYGAN¹

Giriş

Bireyin entelektüel, duygusal, psikolojik ve kişilik olarak işlevsellik kapasitesinde gösterdiği yeterlik düzeyi mental durum olarak tanımlanabilir. Mental durum değerlendirmesi; bireyin düşünce, duygu ve davranış durumunu ortaya koyar (1). Biyopsikososyal bir varlık olarak biyolojik, psikolojik ve sosyal yönden kapsamlı olarak bütüncül yaklaşım ile bireyin değerlendirilmesidir (2,3). Biyolojik, psikolojik ve sosyal alanlardan herhangi birinde yapılan eksik değerlendirme hastanın tanılama sürecinde yanlışlık yapılmasına neden olabilir. Bu nedenle tanılama sürecinde birey ruhsal açıdan da dikkatle değerlendirilmelidir. Örneğin acil servise nefes alamama, göğüste ağrı/sıkışma, taşikardi şikayetleri ile başvuran kişi ruhsal açıdan değerlendirilmezse belki de bireyin yaşadığı kaygı bozukluğu gözden kaçırılabilir (3).

Mental durum değerlendirmesine öncelikli olarak tanılama yani öykü alınması ile başlanır. Tanılama, birey ile ilgili sağlık öyküsü, mental kapasitesi ve davranış fonksiyonları hakkında hem kendisinden hem de ulaşılabilen tüm bilgi kaynaklarından yararlanılarak bilgi edinilmesidir. (4). Bireyin tanılama sürecinin tam ve eksiksiz olarak yapılması bakımın doğru planlanması için önemlidir.

Hemşire veya ebe bireyin mental durum değerlendirmesini gerçekleştirirken öncelikle farklı inançlar, değerler ve davranışlar konusunda önyargısız ve açık fikirli olmalıdır. Aynı zamanda klinik görüşme kuralları doğrultusunda hastanın

¹ Dr., Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü selda.ozturk@trakya.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9069-412X

düşünce, duygudurum ve duygulanım, düşünce ve bilişsel ve duyuşsal alanı içine alan ayrıntılı bir değerlendirme gerçekleştirilir. Fizik muayene de yapılan doğru bir tanılama aynı zamanda birey için doğru bir hemşirelik süreci anlamını da taşımaktadır.

KAYNAKÇA

1. Burton N, Stockmann T, Chopdar C et al. The mental state examination. *International Journal of Clinical Skills*; 2010;4(1):9-13.
2. Happell B, Cowin L, Roper C, Cox L, Lakeman R. Mental health and illness assessment. In: *Introducing Mental Health Nursing* 2nd ed. UK: Taylor & Francis; 2011. p. 265-291.
3. Çam O, Engin E. Ruhsal durumun değerlendirilmesi. In: *Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Bakım Sanatı*, İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi; 2014. p. 129-144.
4. Townsend MC. (ed). Mental status assessment. In: *Psychiatric Nursing Assessment, Care, Plans and Medications* 9th ed. Philadelphia: Davis Company; 2015. p. 610-622.
5. Gürhan N. (ed). Hasta ile görüşme, gözlem ve kayıt süreci. In: *Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği*. Ankara: Nobel tıp kitabevleri; 2016. p. 165-183.
6. Ball JW, Dains JE, Flynn JA, Solomon BS, Stewart RW. Seidel's Guide to Physical Examination: An Interprofessional Approach 9th ed. Missouri, USA: Elsevier; 2019. p.88-105.
7. O'Brien A, Allman M. Assessment in mental health nursing. In: Evans K, Nizette D, O'Brien A. (eds). *Psychiatric and Mental Health Nursing* 4th ed. Australia: Elsevier; 2017.
8. Carniaux-Moran C. The psychiatric nursing assessment. In: *Psychiatric Mental Health Nursing An Introduction to Theory Practice*. UK: Jones and Bartlett Publishers International; 2008. p. 39-64
9. Sadock BJ, Sadock VA. Kaplan and Sadock's synopsis of psychiatry. In: *Behavioral Sciences- Clinical Psychiatry* 10th. Philadelphia: Wolters Kluwer Lippincott Williams & Wilkins; 2007.
10. Arslantaş H. Ruhsal durum değerlendirmesi. In: Batmaz M, Yazıcı HG. (eds). *Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2021. p. 37-63.
11. Trzepacz PT, Baker RW. The Psychiatric Mental Status Examination. New York: Oxford University Press; 1993.
12. Sepit D. Bilinç durumunun değerlendirilmesi ve glasgow koma skalası. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*; 2005;2(1):12-16.
13. Mendez MF. The Mental Status Examination Handbook. Philadelphia: PA; 2022.